

Gepubliseer op:

Deur Christus Alleen

Tuisblad van dr. A.H. Bogaards

www.enigstetroos.org

Ds. H. VELDKAMP

HET AMBT DER GELOVIGEN

Tweede, herziene druk

Inhoud

HET AMBT DER GELOVIGEN	3
De titel.	3
Ambtsdrager of beambte?.....	4
Ambtsdienst.....	4
Alle gelovigen zijn ambtsdragers.	4
Verhouding tussen algemeen en bijzonder ambt.	5
Activering en het ambt der gelovigen in het O.T.	8
In het N. T.....	9
Productiviteit en receptiviteit.....	10
Gebrek aan ambtsbesef.	10
De concrete eis.....	12
De passieve zijde van het profetisch ambt.....	12
De actieve zijde.	13
Evangelisatie.....	14
Hoe zie ik de kerk?	14
Hoe zie ik de wereld?	15
Het ontbrekende deel.	15
Eerbied voor het kind.	16
Het priesterlijk ambt.	16
a. Het offer.....	16
b. De voorbede.	17
c. De zegen.	19
Het koninklijk ambt.	19
Gemaakt tot koningen.....	20
Onderlinge censuur.....	22
Onze rijkdom.	23

HET AMBT DER GELOVIGEN

De titel.

De uitdrukking komt voor in de Nederlandse Geloofsbelijdenis. We laten gemakshalve het desbetreffende artikel (28) hier in z'n geheel volgen:

"Wij gelooven, aangezien deze heilige vergadering is eene verzameling dergenen die zalig worden en dat buiten haar geene zaligheid is, dat niemand, van wat staat of qualiteit hij zij, zich behoort op zichzelf te houden, om op zijn eigen persoon te staan; maar dat zij allen schuldig zijn, zichzelf daarbij te voegen en daarmede te vereenigen; onderhoudende de eenigheid der Kerk, zich onderwerpende aan haar onderwijzing en tucht, den hals buigende onder het juk van Jezus Christus en dienende de opbouwning der broeders naar de gaven, die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelfden lichaams. En opdat dit te beter kunne onderhouden worden, zoo is het *ambt der geloovigen*, volgens het Woord Gods, zich af te scheiden van degenen, die niet van de Kerk zijn en zich te voegen tot deze vergadering, hetzij op wat plaats dat God ze gesteld heeft; ook ofschoon het zoo ware, dat de Magistraten en plakaten der Prinsen daar tegen waren en dat de dood of eenige lichamelijke straf daaraan hing. Daarom, al degenen, die zich van haar afscheiden of niet daar bijvoegen, die doen tegen de ordinantie Gods."

Uit deze omschrijving blijkt dat, waar de ambtsbediening van iedere gelovige neerkomt op een toegewijd leven voor de Here, dit speciaal voor de Kerk betekent vooreerst de verplichting van kerk-formatie — zo nodig reformatie — en ten tweede het zichzelf met al zijn of haar gaven ter beschikking stellen en houden voor "de opbouwning der broeders".

Met de eerstgenoemde zijde van dit ambt der gelovigen zijn we wel voldoende vertrouwd geraakt. Ieder weet, dat o.a. de Cock en de zijnen zich er op beroepen hebben, toen zij in de acte van Afscheiding en Wederkering verklaarden: "dat zij overeenkomstig het ambt aller gelovigen, art. 28, zich afscheiden van degenen, die niet van de Kerk zijn, en dus geen gemeenschap meer te willen hebben met de Nederlands Hervormde Kerk, totdat deze terugkeert tot de waarachtige dienst des Heren". Voorts kan men in verschillende kerkelijke jaarboekjes lezen, dat onderscheidene Kerken geïnstitueerd werden "krachtens het ambt der gelovigen". Het is niet de bedoeling, op deze kant van de kwestie dieper in te gaan, temeer niet omdat in de dagen na de doleantie Dr. A. Kuiper daarover in De Heraut breedvoerig geschreven heeft, naar welke meesterlijke uiteenzetting we ieder, die er meer van weten wil, gaarne verwijzen. Dat we daar thans verder over zwijgen, betekent intussen niet, dat de taak van het ambt der gelovigen om "de reformatie ter hand te nemen", nū niet meer actueel zou zijn. Integendeel, deze roeping is er elk oogenblik, wanneer de kerkeraad op een of ander punt zou blijken ontrouw te zijn hetzij — om slechts enkele voorbeelden te noemen — ten aanzien van de prediking, hetzij wanneer hij zijn plicht tot evangelisatie verwaarloosde.

Van niet minder betekenis is evenwel de vraag, hoe wij ons gelovigen-ambt zien en vervullen in de zin zoals boven onder "ten tweede" is genoemd, wat de N.G.B. aanduidt als "dienende de opbouwning der broeders naar de gaven, die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelfden lichaams". Dit wil dus zeggen de verplichting, of wil men, de vergunning, die *iedere* gelovige als profeet, priester en koning heeft, ook dan als er geen speciale kerk-formatie aan de orde is.

Het is daarvoor, dat dit boekje in 't bijzonder de aandacht komt vragen. Het zal in hoofdzaak praktisch gericht zijn. Het terrein is daarbij zó breed, dat naar volledigheid zelfs niet gestreefd kan worden, doch enkele punten slechts even kunnen worden aangestipt. Indien tegenover het

gevaar van eenzijdige ambtsverheerlijking het reformatisch beginsel van het ambt der gelovigen weer meer op de voorgrond komt te staan, en wij tot het beschamend inzicht komen, dat er op dit punt nog ontzettend veel gebrek aan "ambtsbesef" en derhalve aan "ambtsvervulling" aanwezig is, zal het doel bereikt zijn.

Ambtsdrager of beambte?

Er wordt hier geen aanval ondernomen op de term "ambt der gelovigen", noch een poging gedaan, deze door een andere te vervangen. Dit is niet alleen een onnut en overbodig bedrijf, maar zou ons bovendien de schoonheid en bekoring roven, die niet het minst in 't woord "ambt" liggen opgesloten. Het bergt in zich de twee-eenheid van autoriteit en dienstbaarheid.

Een ambt is meer dan 'n ambacht en een ambtsdrager meer dan een ambtenaar of beambte. In bovengenoemde artikelenreeks van Dr. A. Kuyper heeft deze het onderscheid tussen beide reeds duidelijk gemaakt door te wijzen op de rechtzaal, waar de rechter 'n ambt bekleedt, maar de veldwachter, die de verdachte voorgeleidt, een beambte is. Evenzo zijn in de kerk de predikanten, ouderlingen en diakenen ambtsdragers, maar worden kosteren en organisten tot de kerkelijke beambten gerekend. Het onderscheid is ongeveer gelijk aan dat tussen orgaan en instrument. Bij de vervulling van het ambt is, behoort althans, het mechanische, het machinale uitgesloten te zijn. Zoals voor ons besef de organische inspiratie veel rijker is dan de mechanische, zo wekt het woord ambtsdrager weelderiger associaties dan ambtenaar of beambte. Het wekt vooral de gedachte aan autoriteit. Wie een ambt bekleedt, bezit bevoegdheid, macht, gezag. Het is natuurlijk geen absoluut, maar slechts een afgeleid gezag, omdat iedere ambtsdrager in het koninkrijk Gods zijn ambt ontvangen heeft van de absolute Ambtsdrager Christus, die Zich van hen als organen bedient, zoals een koning leger en vloot commandeert door zijn generaals en admiraals. Heel terecht spreken we dan ook van iemand die met een ambt *bekleed* is, waarin tot uitdrukking komt, dat "niemand zichzelf die eer aanneemt, maar die van God geroepen wordt", om met de Hebreeënbrief te spreken.

Het ambacht wordt gekozen, maar met het ambt wordt men bekleed. Ambtsdragers zijn dus metterdaad slechts ambtsdragers, gebonden aan hun Last-gever, en deze lastgever is niet de kerk, gelijk Rome-niet de Overheid, zoals Luther, noch het volk, zoals Independenten van allerlei slag willen, maar Christus. Niettemin *ambts*-dragers, met gezag bekleed.

Ambtsdienst.

Dit woord "ambt", waarover de glans van soevereiniteit ligt, sluit anderzijds de gedachte van volstreckte *dienstbaarheid* in zich.

De eigenlijke betekenis van het woord "ambt" is dienst. Men bedient zijn ambt. Iedere ambtsdrager is dienaar en dus volstrekt dienstplichtig. Ambt en willekeur zijn volmaakt tegenstrijdige begrippen. Ieder die een ambt te bedienen heeft, is strikt gebonden aan de last en de opdracht, hem gegeven door degene die hem in het ambt gesteld heeft.

Ze zijn te allen tijde "onder dienst", en in alles gehoorzaamheid en verantwoording schuldig aan Christus. Het is geen dienst die op het horloge ziet of de tijd reeds verstreken is, ook geen dienst om loon of uit winstbejag, maar een dienst uit overgegeven toewijding, die daarom ook de gehele persoon opeist.

Alle gelovigen zijn ambtsdragers.

Het geweldige is nu, dat alle gelovigen zonder onderscheid een dusdanig "ambt" bekleden met al de heerlijkheid, maar ook met al de verantwoordelijkheid, daaraan verbonden. Dit

laatste wil dan zeggen dat de gelovigen steeds en overal tot dienst geroepen zijn, en op geen enkel punt vrij zijn in het bepalen van wat zij doen of laten mogen. Het christen-leven is geen liefhebberij of vrijbuitelij. Zelfs over hun zogenaamde "vrije tijd" mogen zij niet naar eigen believen beschikken. Wanneer hier alle nadruk valt op de *verplichting*, dan dient wel in het oog te worden gehouden, dat dit *moeten* tegelijk een *mogen* is. Het is eigenlijk nog meer privilege dan opdracht. Taak, maar ook gunst. Last en voorrecht tegelijk. Daarom werd zo pas, behalve van de verantwoordelijkheid, ook van de heerlijkheid van het ambt aller gelovigen gesproken.

Vóór alle dingen dient echter vast te staan, dat niet alleen dominees een "wonder ambt" hebben; en het is ook niet zó, dat als iemand tot ouderling of diaken gekozen wordt, hij dan voor het eerst "in het ambt" komt. Dat is wel een "bijzonder ambt", en aan de verhouding tussen dit speciale ambt en het algemene ambt aller gelovigen komen we later nog toe, maar iedere gelovige staat als zodanig in het ambt. Uit zijn *geloof* vloeit zijn ambt rechtstreeks voort.

Het ambt aller gelovigen is aan het geloof inhaerent.

Want geloof is het één-zijn met Christus, één plant met Hem worden en Zijn Beeld gelijkvormig zijn.

Waar nu Christus de Ambtsdrager is, onze hoogste Profeet, enige Hogepriester en. eeuwige Koning, daar is de gelovige tegelijk en wordt hij steeds meer door het geloof: profeet, priester en koning.

De Heidelbergse Catechismus laat in Zondag 12 de ambtsbediening der gelovigen ook terstond *uit het geloof* voortvloeien, door te belijden: dat ik door het geloof een lidmaat van Christus en *alzo* Zijner zalving deelachtig ben.

Het een is zonder het ander niet denkbaar.

Men kan desnoods een "ambt" bekleden, zónder een gelovige te wezen, maar men kan geen lidmaat van Christus zijn zónder in het ambt te staan van profeet, priester en koning.

De wijze waarop deze ambtsvervulling tot haar recht dient te komen, moet dan nu nader onder de ogen worden gezien. De Heidelbergse Catechismus geeft wel enkele richtlijnen, door van het profetisch ambt te zeggen: dat ik Zijn Naam belijde; door het priesterlijk ambt samen te vatten in de woorden: mij zelve tot een levend dankoffer Hem opoffere; en door het koninklijk ambt aldus te omschrijven: en met een vrije en goede conscientie in dit leven tegen de zonde strijde en hiernamaals met Hem over alle schepselen regere. Maar hiermee is het ambt der gelovigen niet uitgeput en blijft ook de vraag naar de concrete toepassing voor deze tijd. Vooraf een enkele opmerking over de verhouding tussen het speciale ambt en het algemene ambt der gelovigen.

Verhouding tussen algemeen en bijzonder ambt.

De kerk des Heren bestaat uit louter ambtsdragers, die allen van hoog tot laag, mannen en vrouwen, van wat stand of kwaliteit zij zijn, van 's Heren wege een opdracht ontvingen, waaraan zij in stipte gehoorzaamheid gebonden zijn. Zij worden geroepen, en zeggen: "Zie, hier ben ik, Here." Een ambtsdrager (ook van het ambt der gelovigen), die iets anders wil dan gehoorzamen, is tot het dragen van het ambt onbekwaam. Deze gehoorzaamheid is ambts- of dienstvervulling, en hier vloeit rechtstreeks uit voort, dat de kerk een actieve werkgemeenschap is.

Zij bestaat niet uit geestelijke renteniers, en vindt haar beeld niet in een samenshooling van

stempelende werklozen, die aan het begin van elke nieuwe dag hijgen naar het einde. Er mogen er velen zijn, die geen werk en geen "beroep" hebben, maar zij hebben allen een "ambt", dat even getrouw en gewillig te bedienen is als de engelen dat in de hemel doen. Kortom, er is "overvloed van werk en werkrachten", en dit mocht wel evenzeer onder de ogen worden gezien ten aanzien van hen, die staan *in* het ambt der gelovigen, als van hen die staan *naar* het ambt van Dienaar des Woords. Hierover later meer. De bedoeling is thans er de nadruk op te leggen, dat de kerkleden niet zijn de passieven, de lijdelingen, enkel objecten van ambtelijke *bearbeiding*, maar vooral *subjecten* van de *arbeid*. Wel is die be-arbeiding noodzakelijk, en Christus heeft daarvoor ook gezorgd door de instelling van het speciale ambt met uitdrukkelijk verleende last en volmacht, maar deze ambtsdragers zijn niet geroepen noch gerechtigd om naar Roomse trant het ambt der gelovigen op non-activiteit te zetten en onmondig te maken, of de "clerus" boven het lekendom te doen gloriëren, maar integendeel, om het ambt der gelovigen tot volle ontplooiing te brengen. In elk geval dient er voor gewaakt, dat door het veelvuldig spreken over de be-arbeiding der gemeente, niet bewust of onbewust de mening ingang vindt, dat het speciale ambt in de kerk het eigenlijke en het primaire is, want het tegenovergestelde is het geval. "Het ambt van leraar, ouderling of diaken is bijkomstig en opgelegd en vaak slechts tijdelijk, maar dit *ambt dei gelovigen* wortelt in het kinschap, kleeft in de aan-horigheid tot de enige Wijnstok, en is van eeuwige duur." (Dr. A. Kuyper, E Voto, dl. I blz. 336).

Het "primaat" van het ambt der gelovigen blijkt in de eerste plaats daaruit, dat het zowel naar achteren als naar voren het verst reikt.

Naar achteren, want het is reeds met de schepping naar Gods Beeld gegeven. Mens-zijn betekent ambtsdrager wezen. God geeft de mens een profetisch bewustzijn, om Zijn gedachten na te denken en na te spreken, een priesterlijk hart om in gemeenschap met God te willen wat Hij wil, en een koninklijke hand om Zijn werk uit te voeren en Zijn rijk te regeren. Wat de Heidelbergse Catechismus in Zondag 3 belijdt: opdat hij God zijn Schepper recht kennen (profetisch), Hem van harte liefhebben (priesterlijk), en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen (koninklijk). En deze drievoudige ambtsvervulling is geen van buiten opgelegde last, die zwaar is om te dragen, maar vanzelfsprekende uiting van de mens, die leeft naar zijn aard. Genade geneest en herstelt wat door de zonde ontredde is. Wie nu door het geloof een lidmaat van Christus en alzo Zijner zalving deelachtig is geworden, wordt niet in het ambt gesteld, maar in het oorspronkelijk ambt *hersteld*, en door Christus in staat gesteld zijn drievoudig "mensen-ambt" weer te bedienen (Heidelb. Catech. Zondag 12).

Het ambt der gelovigen reikt ook het verst naar voren, want het is blijvend. In de hemel zijn geen ambteloze burgers, en worden we geen ambtsdrager af, maar wordt het ambt der gelovigen pas op geheel volmaakte wijze bediend. Als het volmaakte komt, zal het onvol'komene afgedaan hebben, dan zal ik (profetisch) ten volle kennen, zoals ik zelf gekend ben (1 Cor. 13), en de inhoud van het nieuwe lied in de hemel is: Gij hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en zij zullen als koningen heersen op de aarde (Openb. 5:10). Deze zeer heerlijke dingen kunnen niet gezegd van het bijzondere ambt.

De ambtsdragers, die Christus aan Zijn Kerk geschonken heeft, "zowel apostelen als profeten, zowel evangelisten als herders en leraars" (Ef. 4:11) waren en zijn wel noodzakelijk "om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon, tot opbouw van het lichaam van Christus" (vs. 12), maar de apostel Paulus voegt er terstond aan toe, dat deze ambtelijke dienst slechts duurt "*totdat* wij allen de eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon Gods bereikt hebben, de mannelijke rijpheid, de maat van de wasdom der volheid van Christus" (vs. 13).

Zonder hier in de vele exegetische moeilijkheden te verdwalen inzonderheid wat met dit

"pieroma van Christus" bedoeld wordt, is wel zoveel duidelijk, dat het bijzondere ambt bijkomstig is en bestemd om te verdwijnen, als het huis voltooid is. In de hemel zijn geen dominees, ouderlingen en diakenen meer nodig, maar uitsluitend profeten, priesters en koningen.

Derhalve behoort het ambt der gelovigen — om de oude onderscheiding te gebruiken — tot het *wezen* der kerk, terwijl de bijzondere ambten van Dienaren des Woords, Ouderlingen en Diakenen het *welzijn* der zichtbare kerk dienen. Dit laatste geldt trouwens voor heel het uitwendig *instituut*, gelijk steeds door de beste Gereformeerde theologen is uitgesproken. De kerkistische neiging om dit voor het wezen der zichtbare kerk te verklaren, met de consequentie daaraan verbonden, om alles onder de kerk te brengen en van haar te laten uitgaan, is afbuiging van de Gereformeerde lijn. Zo raakt ook het "ambt" slechts het welzijn der kerk "tot opbouw van het lichaam van Christus". Waar het ambt der gelovigen niet is, daar is de kerk weg, hetgeen niet gezegd kan worden van de bijzondere ambten. Niet waar het instituut, ook niet waar het ambt of waar de kerkeraad is, maar waar Christus is, daar is de kerk.

De bijzondere betekenis van het ambt der gelovigen blijkt in de tweede plaats daaruit, dat het dit ambt is, dat de Dienaren des Woords, Ouderlingen en Diakenen *kies*t en optreedt als zij in roeping tekort schieten.

Het eerste treedt duidelijk aan het licht in Schriftuurplaatsen als Handel. 1:15—26, 6:2—6, 14:23, 1 Cor. 16:3, enz., waarbij een kerkrechtelijke beschouwing over de verhouding van kerkeraad en gemeente bij de verkiezing der ambtsdragers hier niet aan de orde is, terwijl het laatste herhaaldelijk in dagen van reformatie in praktijk gebracht is. Terwijl eindelijk in de derde plaats, het ambt van Dienaar des Woords, Ouderling of Diaken iets uitwendigs, iets "opgelegds" is om met Dr. A. Kuyper te spreken, hetgeen bij het ambt der gelovigen nooit het geval kan zijn. Dit wordt niet gezegd, om een *scheiding* tussen ambt en persoon te provoceren. Reeds Calvijn heeft terecht opgemerkt, dat als God iemand in het ambt stelt, Hij hem geen masker voorbindt. Er is niets afschuwelijkere denkbaar, dan deze gemaskerde lieden, die "ambtelijk" spreken en handelen, zonder dat hun ziel er in zit. Maar dit neemt niet weg, dat persoon en ambt toch steeds *onderscheiden* blijven: men kan van z'n ambt ontheven of uit z'n ambt ontzet worden en niettemin gelovige blijven en dit ambt vervullen. Het is zelfs denkbaar, ambtsdrager te zijn en *geen* gelovige. Kajafas is er het voorbeeld van, en de schriftgeleerden wier dode mond de wijzen uit het Oosten de weg wees naar Bethlehem uit de Schriften, maar die zelf geen voet verzetten om de Heiland der wereld te aanbidden. Maar het omgekeerde is niet mogelijk, namelijk gelovige te wezen zonder ambtsdrager te zijn. De gelovige is krachtens zijn deelhebben aan de zalving van Christus altijd en overal, nu en tot in eeuwigheid ambtsdrager, afgezien van de vraag, of hij zijn ambt meer of minder trouw bedient. Persoon en ambt zijn bij hem onafscheidelijk.

Waar de zondige mens steeds tot eenzijdigheid neigt, is in de loop der eeuwen steeds weer gepoogd het ene ambt ten koste van het andere te verheffen. Enerzijds werd door Independent en van allerlei schakering het ambt der gelovigen zozeer op het schild verheven, dat. er voor de door Christus ingestelde ambten geen plaats overbleef, terwijl anderzijds de hiërarchie er steeds op uit was, het ambt der gelovigen uit te schakelen. Het schriftuurlijke en daarom echt-reformatorische standpunt is namelijk bij Calvijn te vinden. We kunnen hier slechts een en ander aanstippen. Wie er meer van weten wil, leze met name de prachtige rectorale oratie van Prof. Dr. F. L. Rutgers over "De betekenis der gemeenteleden als zodanig, volgens de beginselen, die Calvijn, toen hij openlijk optrad, heeft ontwikkeld en toegepast". Prof. Rutgers maakt de mooie opmerking, dat Calvijn zowel *anti-clericaal* als *anti-revolutionair* was in dit opzicht. Anti-clericaal, in zoverre hij heel de hiërarchische opvatting, als zouden de

leden der gemeente voor het wezen der kerk niet eens nodig zijn, en de kerk er is, ook al zijn er geen leden, de opvatting dus, die de gemeente maakt tot niet meer dan object van de clerus, opzij schoof, door uit te spreken, dat de kerk wordt uitgemaakt door de *gelovigen*, en uit hen bestaat; dat de gelovigen daarom geen object maar subject zijn, en de werkzaamheid der ambten tot de excommunicatie toe van hen uitgaat en onder hun controle staat. Dit laatste komt ook in onze gereformeerde Belijdenisgeschriften en symbolen steeds weer tot uiting: het is de christelijke *kerk* die schuldig is de sleutelen van het hemelrijk te hanteren.

Anti-revolutionair was Calvijn, in zoverre hij aan de gemeente niet toekende de "droits de l'homme en du citoyen", doch opmerkte dat de kerk geen republiek, maar een koninkrijk was, waarin Christus alles souverain te bepalen heeft, en Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen, sommigen tot profeten, sommigen tot evangelisten en sommigen tot herders en leraars.

Om zowel het ambt der gelovigen als dat van herders te handhaven, en de "coöperatie", als ik het zo mag noemen van deze twee in het juiste licht te stellen, gebruikt hij het beeld van het lichaam en de leden. Ook in het menselijk lichaam worden bepaalde verrichtingen aan speciale organen "opgedragen", het gehele lichaam blijft daarbij functioneren, maar "hoort met het oor, ziet met het oog, enz. Zelfs is hier een bepaalde relatie van gehoorzaamheid aanwezig, zodat de voet gehoorzaamt aan het hoofd, en kan aan sommige organen "dubbele eer" waardig geacht worden. Op deze wijze functioneert het "lichaam van Christus" door de organen. Het is voor een deel een kwestie van orde. "De kerkelijke macht" — aldus de letterlijke weergave door Prof. Rutgers — "die in dienst van de Koning der kerk te gebruiken is, en die geconcentreerd is in de macht tot ex-communicatie, berust bij de kerk zelf, d.i. bij de gelovigen, die haar samenstellen. Maar die macht wordt niet uitgeoefend door hen allen gezamenlijk; want door Christus zelf zijn daarvoor kerkelijke diensten ingesteld, die in Zijn naam en volgens Zijn opdracht te vervullen zijn. Enigszins zoals bij de mens onderscheidene vermogens aan zijn lichaam gegeven zijn, maar toch voor de werking dier vermogens niet alle leden, maar bepaalde organen zijn aangewezen, terwijl tevens die organen op het allernauwst met het lichaam verbonden zijn, en het lichaam zelf door hen werkt. Dat hebben de gemeenteleden dan ook met betrekking tot de kerkdienaren te erkennen en dus onderwerping en volgzaamheid te betonen, niet aan hen persoonlijk, maar aan het Woord, dat in de naam des Heren door hen bediend wordt". (Rutgers, a. w. blz. 22)

Het is duidelijk, dat wie zó de verhouding ziet, enerzijds het ambt, het orgaan in zijn volle waarde laat, en anderzijds de verantwoordelijkheid van het lichaam, het ambt der gelovigen gaat gevoelen. En niemand zal wel beweren, dat er aan meerdere activering van het ambt der gelovigen in onze tijd generlei behoefte bestaat.

Activering en het ambt der gelovigen in het O.T.

Het ligt geheel in de aard van de Bedeling der schaduwen, waar het inwendige achter het uitwendige schuil gaat, dat het "ambt der gelovigen" op de achtergrond blijft, en van "activering" van dit ambt weinig of geen sprake kan zijn, Israël is als een onmondig kind, dat onder voogdij staat. De *priesters* naderen voor het aangezicht des Heren in het heiligdom, terwijl het volk toeft in de voorhof. De *koningen* bezitten niet slechts in de staat, maar ook in de "kerk" voorrechten, die de gelovigen moeten missen. En de *profeten* zijn de middelaars tussen God en de gemeente: het volk had slechts af te wachten, wat de Here door de mond der profeten spreken zou.

Het gaat natuurlijk niet aan, uit deze Oud-Testamentische ambtsbevoorrechtiging ook maar iets af te leiden voor de verhouding van ambtsdragers en gemeenteleden in de nieuwe Bedeling, alsof de eersten een hoger en heiliger "ambt" zouden hebben. Juist omgekeerd is het oude

Verbond onvolkomen en het roept om betere dingen. De schaduw hijgt naar haar vervulling, dat heel de kerk een zalving van de Heilige ontvangen zal hebben (1 Joh. 2:20) en dat heel de gemeente gepromoveerd wordt tot een koninklijk priesterschap (1 Petr. 2:9). Reeds Mozes heeft om de activering van het ambt aller gelovigen gebeden, toen hij naar aanleiding van het profeteren van Eldad en Medad in het leger het bezwaar van Jozua opzij schoof met de bekende verzuchting:

"Och, of al het volk des Heren profeten ware . In die voorlopige zalving van de Heilige kwam tot openbaring "de eenheid door de Geest, die in geheel het volk Gods komen moest. De Geest die op de Here Jezus Christus is, wordt ook aan al de Zijnen medegedeeld, niet om Hem daardoor te steunen, want Hij heeft die steun niet nodig, maar opdat wij ift gemeenschap aan Hem de Here dienen zouden"¹.

En Joel — om maar niet meer te noemen — hangt alle gelovigen de profetenmantel om door te gewagen van de Geest, die zal worden uitgegoten op *alle* vlees, waardoor *uw* jongelingen en dochters zullen profeteren. Als de stroom van extra-ordinaire Geestesgaven straks in kalmer bedding gevloeid is, is het woord waarachtig:

In het N. T.

"En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft op u, en gij hebt niet van node, dat iemand u lere; maar, gelijk zijn zalving u leert over alle dingen, en waarachtig is en geen leugen, blijft in Hem, gelijk zij u geleerd heeft" (1 Joh. 2:27). Natuurlijk wordt hiermede niet uitgesloten de ambtelijke bediening des Woords. De gemeente is niet verheven boven het geestelijk onderwijs, dat haai door de dienaren van het evangelie gebracht wordt. Maar deze predikers brengen niet een nieuwe waarheid, niet een andere openbaring! zij zijn slechts dienaren van het Woord, van hetzelfde Woord, dat het geestelijk eigendom der gemeente is. Want de gemeente is het, aan wie God Zijn woorden heeft toevertrouwd².

Dienovereenkomstig stelt Paulus het Nieuw-Testamentisch profetenambt niet alleen in zekere zin op gelijke lijn met de apostelen, evangelisten en herders en leraars (Ef. 4:11) en tracht hij het charisma dat op de *gelovigen* rustte ook niet te kleineren of te onderdrukken door te zeggen, dat ze dat profeteren wel aan hem kunnen overlaten, maar wekt hij er juist met kracht en klem toe op (1 Cor. 14). En desgelijks spreken alle apostelen. Zij zeggen het de gemeente rusteloos aan, dat ze er niet tevreden mee moeten zijn de "zalving van de Heilige" te bezitten, maar dat ze er ook mee *werkzaam* moeten zijn, en dat de gelovigen hun *ambt* ook gelovig moeten bedienen en even getrouw, als de engelen dat in de hemel doen.

Tot de priesterlijke *dienst* roept Paulus op: "Ik vermaan u dan, broeders, met beroep op de barmhartigheden Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer: dit is uw redelijke eredienst" (Rom. 12:1). En Petrus vuurt aan: "Gij echter zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, een volk (Gode) ten eigendom, om de grote daden te verkondigen van Hem die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht" (1 Petr. 2:9).

---

¹ De Graaf, "Verbondsgeschiedenis" Dl. I, blz. 245

² Biesterveld en Wielenga, "Van Golgotha naar Jeruzalem", blz. 395.

Productiviteit en receptiviteit.

Het bovenstaande moge voldoende zijn om aan te tonen, dat het "ambt aller gelovigen" waarvan de N.G.B. gewaagt, ook in de Schrift gefundeerd is. En dit niet alleen, maar ook, dat tot gehoorzame ambtsbediening wordt opgewekt.

Dit laatste spreekt wel vanzelf.

Het ambt is er, om bediend te worden. Ambtsverwaarlozing en ambtsverzaking zijn ergerlijke zonden. Belijden, offeren, strijden, regeren, zijn woorden vol geweldige spanning, waarmee de reeds genoemde 12e Zondag van de Catechismus de ambtelijke dienst der gelovigen omschrijft. Het is alles activiteit daar, de kerk des Heren zij *productief*!

Deze productiviteit is er echter niet zonder de receptiviteit; en de activiteit van het ambt der gelovigen vloeit voort uit de volslagen passiviteit. Het is alweer de Catechismus, die deze tweezijdigheid en tweëenheid van het christen-zijn en het daaruit voortvloeiend ambt der gelovigen prachtig belicht, door eerst te belijden dat: ik door het geloof een lidmaat van Christus ben — receptief — en *daarna* dat ik Zijn Naam belijd, mijzelf offer enz. — productief! Naar de regel van de ranken, die eerst de sappen van de wijnstok indrinken om vrucht te kunnen geven, en naar het woord van de Heiland: zonder Mij kunt gij niets doen.

Bovendien worden door deze omschrijving alle eenzijdige "ismen", die telkens de uitoefening van het ambt der gelovigen dreigen te beletten, bij de wortel afgesneden. Het *negativisme*, dat zich zelfvoldaan voorhoudt geen heiden, Jood of dit of dat te zijn, krijgt te horen, dat men geen *gelovige* kan zijn zonder positieve dienst te verrichten, terwijl omgekeerd het *pragmatisme*, dat in daden gloriëren wil, verneemt, dat niemand met de ene hand geven kan zonder met de andere te ontvangen, dat is, dat ik slechts profeet, priester en koning kan zijn in de nauwste gemeenschap met Christus en krachtens de zalving van Hem. Het *kerkisme*, dat het ambt der gelovigen tot een formule degradeert, wordt onderwezen, dat men het lidmaatschap van Christus niet mag vervangen door het lidmaatschap der kerk, terwijl het *opportunisme* moet weten, dat de christen niet enkel ontvangen en genieten kan, maar krachtens zijn ambt geven en dienen moet.

Zo omsluit dan het ambt der gelovigen de mystieke gemeenschap en de actieve gehoorzaamheid. Die actieve gehoorzaamheid betekent niet in de eerste plaats vóór Christus te leven — want het pro-Rege betekent dikwijls pro-onszelf — maar *uit* Christus te leven. De activiteit van het ambt gaat ook niet op in het zetten van een christelijk stempel op dit en op dat, want een stempel blijft aan de buitenkant, en het z.g.n. christelijk "gestempelde" leven kan wereldgelijkvormigheid in topvorm zijn, maar de zalving, die we met Christus gemeen hebben maakt het christelijk leven tot een geheel *eigensoortig* leven, doet Christus in de christen een gestalte verkrijgen en wijdt hem derhalve tot Zijn ambtswerk in absolute gehoorzaamheid. De gelovige ambtsdragers en ambtdragende gelovigen zijn medewerkers Gods en werken met de Vader en de Zoon altijd, in de gemeenschap van de Geest.

Gebrek aan ambtsbesef.

Zoals er bij ambtsdragers een droevig gebrek aan (ambts)plicht kan wezen, zo kan dit ook het geval zijn bij de gelovigen. Het blijkt daarom nodig, dat *dit ambtsbesef* bij de gelovigen voortdurend weer levendig worde, omdat wij al heel gauw gaan denken, dat alleen "kerkelijke ambtsdragers" een ambt hebben, en als ze daarin niet trouw zijn, zullen wij 't wel zeggen, daarbij vergetende dat Schrift en belijdenis aan een *iege*lijk een ambt toebedelen, en oproepen tot ambtelijke dienst. Men kan helaas niet zeggen, dat dit ambtsbesef voldoende is doorgedrongen. Menig een liefhebbert maar zo'n beetje, en meent een zeker

zelfbeschikkingsrecht te kunnen handhaven, zonder in te zien, dat Christus over hem of haar volledig beschikken moet.

Zal het inzicht veld winnen, dat de kerk als geheel, en niet de enkelingen, de voortrekkers en vooraanstaande figuren, noch de "ambtsdragers" alleen, een roeping te vervullen heeft, en zal de gemeente uit haar lijdelijkheid ontwaken en weer ten volle actief worden, dan behoren we ons goed te herinneren, wat de *kerk* is. Ze is geen hotel, waar we ons behoorlijk van logies en ontbijt voorzien tegen betaling van een jaarlijkse contributie; ook geen gasthuis, waar de een met meer, de ander met minder genoeg te gast gaat; ze is geen weide met grazende schapen, die zich volop te goed doen, en geen rusthuis, zelfs geen Gereformeerd rusthuis, vol keuvelende mannetjes en vrouwtjes. Ze is evenmin een trein, die naar de 'hemel rijdt, en waarin de een zit te dutten, een tweede wat uit te kijken, en een derde met een boekje in een hoekje. Heel die ongelukkige kerk-trein-gedachte, waarmee het vlug, veilig en voordelig gaat, of kerk-bus-gedachte, of hoe men het ook maar noemen wil, dat wil zeggen: enkele verantwoordelijke, actieve, uitkijkende machinisten, chauffeurs en conducteurs, en de grote rest passagiers, die zich maar laten vervoeren, dient zo spoedig mogelijk met wortel en tak te worden uitgeroeid. Van de grootste tot de kleinste toe, mannen zowel als vrouwen, renteniers en drukke zakenmensen, onderwijzers en leerlingen, patroons en arbeiders, hebben in en voor de kerk wat te doen, en ieder kerklid heeft een verantwoordelijke post. Ze zijn door de Here in het ambt gezet en over de bediening daarvan hebben ze eens allen rekenschap en verantwoording af te leggen. Niemand kan of mag zeggen: ik heb er zin in, of ik heb er geen zin in. Dat blijft helemaal buiten beschouwing, waar we zin in hebben. Het is eenvoudig een kwestie van ambtstrouw. Een ouderling, die wel "in 't bankje" wil zitten, maar, om iets te noemen, geen zin in huisbezoek heeft, kan geen ouderling zijn, en een christen die wél kerklid wil wezen, maar geen zin heeft om profeet, priester en koning te zijn, en zijn drievoudige ambtelijke taak niet wil vervullen, kan geen christen zijn.

Vlak tegenover de boven afgewezen genoeglijke en veilige kerkgedachten, die in de praktijk meer gehuldigd worden dan menigeen geneigd zou zijn te vermoeden, staan de gedachten van de Heilige Schrift, waaruit we vernemen, dat de kerk is militia Christin strijdende kerk, slagorde des Heren; een dauw van de Here temidden van vele volken, als regenstromen op het groene kruid, dat niet wacht op de mens (Micha 5:6), een strijdros (Zach. 10:3), waarop Christus Zijn triumpfen behaalt in deze wereld. Meer modern: de elektrische centrale, die de 'hele stad van licht en kracht voorziet. Het aantal beelden is gemakkelijk te vermenigvuldigen; men begrijpt in elk geval, wat bedoeld wordt met de actieve dienstvervulling van het ambt der gelovigen.

Laat mij het mogen samenvatten met een herinnering aan het beroepingsvisioen van Jesaja (Jes. 6). Daar zongen de Serafs zó geweldig hun "heilig, heilig, heilig is de Here", dat de deurposten er van gingen bewegen, en zelfs het vuur op het altaar werd door hun gezang ontstoken. Dat was vruchtbaar tempelgezing en een zeer effectieve dienst van God. En nu betekent de bede "Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aerde": geef dat onze Zondagse godsdienstoefening ook zo'n effect hebbe, dat de deuren der kerk bewogen worden en zich uit moeten zetten, en dat er vuur gaat branden, en dat wij zo ons ambt even trouw vervullen als de Serafs in de hemel. Maar *wij* doen het kalm aan; de kerkdeuren gaan achter ons op slot, en er gaat niets branden. Zodat het gebeuren kon, dat een godloochenaar eens enthousiast was over een kerk-brand, omdat dit de enige keer was dat hij een kerk in vuur gezien had.

Vrij algemeen is de gedachte, dat deze activiteit alleen verwacht moet worden van kerkeraden, commissies en dergelijke. Dominees en ouderlingen moeten actief zijn in het bezoeken van zieken, on-geregelde, enz. De diakenen moeten actief zijn in het beoefenen

van barmhartigheid. En voorts zijn er tal van actieve commissies en instanties voor het beheer, de zending, de evangelisatie e.d. Als men daarvan hoort en leest, zou men zo zeggen: er is toch heel wat actie. Maar men vergeet daarbij twee dingen: in de eerste plaats dat dit het *kader* is, waarbij het gros van het leger: de manschappen, non-actief blijft, en het is toch al te dwaas, dat in het leger van het koninkrijk Gods het werk wordt opgeknapt door het kader, terwijl de grote massa al of niet geïnteresseerd toeziet. Terwijl men in de tweede plaats vergeet, dat Christus Zijn werk op aarde voortzet door Zijn *kerk*, d.i. het *lichaam* van Christus, en daarbij komen *alle* leden in actie. Reeds in het natuurlijke leven is dat zo: ook bij de eenvoudigste verrichtingen komen vrijwel alle leden van het lichaam in actie.

Terwijl ik schrijf, moet mijn hoofd denken, mijn oog zien, mijn hand de pen hanteren, mijn voet gaan om 'n boek of artikel uit de kast te nemen, mijn oor luisteren of de telefoon rinkelt enz. Bij de ene arbeid komen deze, bij gene andere leden weer in actie, maar elk lid heeft een taak, en het gehele lichaam behoort te arbeiden. En dat lichaam van Christus is niet de kerkeraad, niet een commissie, gnen deputaten, maar de gemeente.

De concrete eis.

Stellen wij nu de vraag, wat elke gelovige concreet te doen heeft krachtens zijn ambt, dan zijn we niet zo spoedig klaar, want dit terrein is zeer uitgestrekt. Als we bedenken, dat iedere gelovige *drie* ambten in zich verenigt, weten we misschien wel waar te beginnen, maar niet waar te eindigen is. Voor sommiger besef is het terrein al heel spoedig afgelopen. Zij komen tot de volgende opsomming: Mijn profetisch ambt heb ik vervuld toen ik belijdenis des geloofs deed; immers de Catechismus zegt: dat ik Zijn Naam belijde. Mijn priesterlijk ambt vervul ik, als ik huisvader ben, door het huiselijk gebed aan tafel, en in de kerk door mijn gave te offeren om in de nooddrift der heiligen te voorzien. En mijn koninklijk ambt neem ik waar door deel te nemen aan de kerk-regering in het uitbrengen van mijn stem voor de verkiezing van ambtsdragers. Voorts, door in dagen van deformatie de reformatie ter hand te nemen "krachtens het ambt der gelovigen", maar dat gebeurt alleen in dagen van doleantie en zo, en komt nu niet meer voor. Voila tout! De dragers van het ambt der gelovigen worden dus wel aardig met rust gelaten in deze gedachtengang. Dat er bij deze zienswijze voor de vrouw, die ook der zalving van Christus deelachtig is, en óók profetes, priesteres en koningin moet zijn, al héél weinig overblijft, heeft men zich dan natuurlijk niet ingedacht.

Vanzelfsprekend is heel deze opvatting van het ambt der gelovigen fout.

We ontkennen natuurlijk geen ogenblik, dat bovengenoemde werkzaamheden óók vallen onder het ambt der gelovigen, maar ze *vullen* bij lange na het leven der gelovigen niet. Zij zouden dan de meeste tijd buiten functie zijn, en ambteloze burgers, en dit kan niet. Het christen-zijn is zulk een veelomvattende levenstaak, dat we geen ogenblik buiten ambtsdienst kunnen zijn. Het profetisch ambt beperkt zich niet tot het éénmaal belijdenis doen in de kerk, maar vraagt het uitkomen voor Zijn Naam overal en altijd. De priester kan niet volstaan met een offer voor de armen, maar hij moet priester en offer tegelijk zijn, om zich ten behoeve van Christus en de naaste op het altaar te leggen. Dit ambt vraagt niet alleen het huiselijk gebed maar ook de zegen en de voorbede voor degenen die ons geweld aandoen. En evenmin is het koninklijk ambt uitgeput met het deelnemen aan kerkelijke verkiezingen e. d., maar omvat óók, om slechts iets te noemen, de *onderlinge tucht*.

De passieve zijde van het profetisch ambt.

We gaan thans over elk van deze drie ambten afzonderlijk iets zeggen,

In verband met een vroegere opmerking over de productiviteit en de receptiviteit van het

ambt, stellen we ons eerst voor, een enkele opmerking te maken over de passieve en de actieve zijde van het profetisch ambt der gelovigen.

Een profeet of nabi is een spreker voor God en van God. Dit spreken geschiedt echter evenzeer met daden, als met woorden. Men denke aan een man als Hosea, die op Gods bevel met een "ontuchtige Vrouw" moest trouwen om in dit kapotgeslagen huwelijk de ontrouw van Israël tegenover God als in een spiegel te laten zien. Of aan Ezechiël, die wederom op Gods bevel niet eens mag treuren over het plotselinge verlies van zijn lieve vrouw, om in die dode vrouw aanschouwelijk te maken, dat Jeruzalem even plotseling en onbeweend zal ondergaan. De profeten hadden zich dus met lijf en ziel, met vrouw en kind eenvoudig ter beschikking te stellen aan de Here, om werktuig, instrument, lijdend voorwerp te wezen. Hiermee correspondeert, dat zij er zich volstrekt van te onthouden hebben, ook maar iets te doen of te spreken zonder een bevel des Heren. Éerst luisteren, dan spreken: "Wanneer gij een woord uit Mijn mond hoort, zult gij hen uit Mijn naam waarschuwen" (Ezech. 33:7).

Hierin zijn de profeten van het Oude Testament wel in de eerste plaats typen van Christus, maar in zekere zin geldt het ook voor het profetisch ambt der gelovigen, dat het "belijden van Zijn Naam" niet Alleen volstreekte overgave vraagt, maar niet minder een scherp luisteren naar wat de Here zegt in Zijn Woord. Met dit passieve deel van ons ambt, het onbevangen luisteren naar God, maken we het ons in de regel niet zo erg druk, We hebben zelf zo veel te praten en te discussiëren, dat de stem des Heren haast onverstaanbaar wordt, en dwingen liever anderen naar óns te luisteren dan dat wij naar Hem luisteren. Nauwkeurig Schriftonderzoek is dus wei het eerste wat voor de juiste uitoefening van het profetisch ambt nodig is, gepaard met ernstig gebed. Ook dit laatste, want is het gebed naar de schone omschrijving een "spreken met God", een gesprek dat uit vraag en antwoord bestaat, dan is bidden niet slechts: hoor Here, uw knecht spreekt, maar ook en vooral: "spreek Here, uw knecht hoort!"

Zulk een "stille tijd" is de zenuw van ons profetisch leven, en is noodzakelijk en schriftuurlijk, zonder natuurlijk daaraan de inhoud te geven, die sommigen er aan geven door zich bijzondere ingevingen en aanwijzingen te laten toekomen van de H. Geest, waardoor de Geest feitelijk losgemaakt wordt van het Woord, waarvan Hij zelf de Auteur is. Evenmin als het gebed op de kansel de huiselijke godsdienstoefening overbodig maakt, kan deze op haar beurt de "persoonlijke eredienst" vervangen, indien men althans niet alle andere "godsdienst-oefeningen" het bloed wil aftappen. Het futloze, krachteloze, blijdschap-loze van ons profetisch, belijdend christendom is stellig voor een niet gering deel te wijten aan de ontstentenis van gesloten deuren. Het vurig, actief "belijden van Zijn Naam" ontspringt uit het stille horen naar het Woord uit 's Heren mond, en dit is dan ook van de heiligen in het Oude en Nieuwe Testament recht gebruikt geweest. We zien de Bijbelheiligen gedurig op de knieën. Jezus zelf ging geregeld op de berg, om te bidden. En wie de biografieën leest van de "profeten" in het koninkrijk Gods, komt steeds weer tot de ontdekking, dat het groot geheim hunner activiteit heeft gelegen in hun passiviteit.

De actieve zijde.

Om nu te komen tot het actieve in het profetisch ambt — we spraken er boven reeds van, dat het waarlijk wel iets meer inhoudt dan het "einmalig" belijdenis doen in de kerk. Wie profeet is, wordt door de ijver voor Gods huis verteerd. Hij is altijd en overal belijder, en rust niet alvorens de eerste bede van het "Onze Vader" realiteit geworden is, "dat wij U in Uw deugden heiligen, roemen en prijzen" en "dat wij ons ganse leven zo schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde".

Het gaat natuurlijk niet aan, het ganse terrein, dat het profetisch ambt der gelovigen te

bestrijken heeft, over de lengte en breedte af te wandelen. We doen daarom 'n min of meer willekeurige keus, door iets te zeggen over het profetisch ambt naar *binnen* en naar *buiten*.

Naar binnen in het gezin, wat het Doopsformulier noemt het "breder onderwijzen" en naar buiten in de vorm van de evangelisatie.

We beginnen bij het laatste.

Evangelisatie.

Met dankbaarheid mag geconstateerd, dat de roeping tot evangelisatie meer en meer wordt gevoeld. Dat was vroeger niet zo. We stemden geredelijk toe, dat de Kerk een roeping had om *Zending* te drijven, maar dat de kerk het evangelie evengoed moest brengen aan het "heidendom" vlak om ons heen, vond, wonderlijk genoeg, weinig instemming. De kerkdeuren stonden wel open, vond men, en bij hen die de evangelisatiegedachte voorstonden, was toch eigenlijk het gereformeerde steekje los.

Zoals gezegd, wordt het beter, hoewel we er helaas nog lang niet zijn.

Er zijn er genoeg, die van de evangelisatie niets moeten hebben, en die blijkbaar nog nooit hebben gelezen, dat onze belijdenis in de uitlegging van de bede: Uw koninkrijk kome, het *bewaren* en *vermeerderen* van de kerk als volkomen gelijkwaardig naast elkaar stelt, en terecht van oordeel is, dat bewaren en vermeerderen de twee benen zijn waarop de kerk alleen kan lopen, de twee ogen, waardoor U ze moet zien.

Zij voelen alleen voor het bewaren, het conserveren, en vinden dat die "vermeerdering" de kerk maar bederft: het verloren schaap zou de makke schapen maar wild kunnen maken. Er is bovendien nog veel te veel in eigen kring recht te zetten. En ... 't is waar, men kan vermeerderen ten koste van de bewaring, maar als de zorg voor de bewaring de vermeerdering stopzet, is dit de dood voor de kerk.

Vervolgens, ook al wordt de noodzakelijkheid van evangelisatie toegestemd, ziet men haar nog te veel als particuliere liefhebberij, die aan enkelen kan Worden overgelaten, in plaats van taak der kerk, en dus inhaerent aan het ambt der gelovigen.

Hoe zie ik de kerk?

Een krachtige prikkel om ook. dat deel van ons aller ambt uit te oefenen, zal er dan alleen komen, als we een duidelijk antwoord hebben op de vraag: hoe zie ik de kerk?

Wat we daarover in 't algemeen gezegd hebben, kan nu, toegepast op het profetisch ambt, aldus gesteld: Zie ik de kerk als een instituut, dat mij wat *geeft*, of dat wat van mij *vraagt* en *verwacht*. In het eerste geval beschouw ik haar als een ziekenhuis, waar mijn kranke ziel geneesmiddelen ontvangt. De verlangens der patiënten zijn daarbij dan weer zeer gevarieerd. De een verkiest veel zon, maar de ander verlangt schaduw. Deze begeert, dat de dominee-dokter zijn patiënten geregeld moed insprekt, zeggende dat het allemaal best lijkt, terwijl gene liever de sombere toon beluistert, dat het wel spoedig af zal lopen. Weer anderen liggen 't liefst op de operatietafel, om de ziel tot de laatste vezels te laten ontleden, terwijl een vierde groep daar weer spook-bang voor is.

Deze ziekenhuisgedachte wordt soms afgewisseld met de winkel-gedachte: men gunt z'n claudisatie waar de beste artikelen te krijgen zijn, en waar men bovendien voordelig terecht kan. Biedt de ene kerk of de ene prediker geen voldoende voedsel voor m'n ziel, dan ga ik eenvoudig naar een ander.

In al deze gevallen gaat men uit van de gedachte: wat baat mij de kerk, terwijl verzuimd

wordt de vraag ook om te keren: wat heeft de kerk aan mij? Alleen deze laatste gedachte is vruchtbaar, en 't meest met de Schrift in overeenstemming, want Christus heeft Zijn kefk niet in deze wereld geplaatst als een soort sanatorium, maar als een leger, dat tot taak heeft, de verloren provincie van het koninkrijk der hemelen, die wingewest van de hel geworden is, weer te annexeren voor Hem. In dit leger behoort elke gelovige zijn plaats en taak te kennen en wie dat gezien heeft, verstaat ook zijn ambt als evangelist.

Hoe zie ik de wereld?

Maar in de tweede plaats is ook nodig een juiste beschouwing van de "wereld". Hoewel niet geheel juist, vat ik nu onder het begrip "wereld" samen al degenen, die als object van evangelisatie moeten worden beschouwd. Ook hier is weer velerlei beschouwing mogelijk.

Daar is de geestelijke "bourgeois satisfait", die zich veilig binnen waant, en hoe anderen binnenkomen, moeten zij zelf maar weten: een "gereformeerd liberalisme" van het slechtste soort. Daar is de Farizeeër, die zich en zijn kerkgenoten als de enige rechtmatige eigenaars van Gods verbondsweldaden beschouwt, het "verbond" bij de muren van zijn kerk ziet ophouden, en met hautaine minachting op de "wereld" neerkijkt. Daar is de lijdelijke mens, die vindt dat er toch geen zalf aan te strijken is, en er is een vierde, die alleen de verdedigingshouding kent, bang om door de wereld te worden geïnfecteerd zonder te weten wat vreselijke honger er in de wereld geleden wordt.

Het ontbrekende deel.

Uiterst zeldzaam is die beschouwing, welke degenen die nog buiten zijn, ziet als het *ontbrekende deel*, dat smartelijk gemist wordt en zonder hetwelk de "kerk" zelf niet volmaakt kan worden.

De kerk is namelijk het ganse getal der uitverkorenen, dat van lieverlede gecompleteerd moet worden. *Is* het compleet, dan komt Jezus terug. De kerk is dus nog *niet* compleet. Het is mogelijk, dat het ontbrekende deel nog geboren moet worden, dat het nog in het heidendom wegschuilt of vlak in onze omgeving in de wereld ronddooft. Met alle drie mogelijkheden moet rekening gehouden worden, dus óók met de laatste. Zien we de "verloren zonen" zo, als het ontbrekend deel, dat de kerk nog incompleet houdt, dan zullen we ze zeer gaan missen, zoals het nu volgende beeld van het huisgezin moge duidelijk maken. De kerk van Christus is te vergelijken met een huisgezin, dat echter nog niet compleet is. Er ontbreken nog enkele leden, en de wederkomst des Heren toeft zolang tot allen er zijn. Denk u nu eens een gezin, waar op de late avond — kinderens, het *is* de laatste ure — een van de kinderen nog niet thuis is. Het wordt later en later en de kleine blijft maar weg. Blijven vader en moeder dan maar rustig zitten? Men zou het ouderhart niet kennen, om dat te onderstellen! Neen, er groeit onrust. En ze gaan er met z'n allen op uit, om het kind te zoeken. Bovendien wordt de politie gewaarschuwd, en als 't nijpt een extra radiobericht.

Niet anders is het in de kerk des Heren.

Geen zelfvoldane rust, maar heilige onrust en bezorgdheid over de verdwaalden, die nog ontbreken. We gaan er allen op uit, en volstaan er niet mee iemand er op uit te sturen om eens te gaan kijken. Bovendien is ons geen offer te groot wat heeft de radeloze vader er niet voor over, om z'n kind levend weer te zien? Ook worden alle hulpmiddelen gemobiliseerd voor dit opsporingswerk . . . Is het dan niet bedroevend, dat sommigen zó weinig hun profetisch ambt verstaan, dat ze zich van het ontbrekende deel weinig of niets aantrekken en even rustig gaan slapen als altijd? Er moet in het leven derzulken óók wel een ontbrekend deel zijn, namelijk: de liefde! We kunnen ons dan wel beroemen op heel wat dingen die we hebben in ons

kerkelijk leven, maar als de zoekende liefde ontbreekt, ontbreekt alles. Evenals een kostbaar snoer waardeloos geworden is, als een schakel ontbreekt. Dit zegt de Schrift zelf: al ware het, dat ik dit en dat had, maar de liefde niet -- ik ware niets. Wat is een profeet zonder liefde?

Eerbied voor het kind.

Wat nu het profetisch ambt naar *binnen* betreft, het onderwijzen der kinderen "in de voorzegde leer", stippen we hier alleen aan, dat dit mee behoort gedragen te worden door *eerbied* voor het kind. De hoge God zelf eert de kleine mens door te beloven: Die Mij eren zal Ik eren. D.w.z. God geeft hem de rechten, die hem om Christus' wil toekomen,

Het behoeft dus geen verwondering te wekken, dat uit het gebod: eer uw vader en uw moeder, voortvloeit: gij ouders, en allen die "in hoogheid" zijt: eert uw kinderen; geeft ze de rechten, die hun toekomen, en ziet toe dat ge niet een van deze kleinen ergert! Dit betekent allereerst, dat zij hun kinderen behandelen als kinderen Gods. Ze niet alleen als zodanig beschouwen, maar behandelen. Dus niet doen of ze alleen maar "n lichaam hebben dat gevoed en netjes gekleed moet worden, en hersens, waar wat in gepompt moet worden, om straks vooruit te komen in de wereld. Maar hen vóór alle dingen bewust te maken, dat zij Jezus Christus toebehoren.

Wij hebben bij de doop beloofd, onze kinderen aldus te onderwijzen of te doen onderwijzen. Het blijft in de regel bij het "doen onderwijzen".

We zenden de kinderen natuurlijk naar een christelijke school, althans de "lagere", en eveneens naar de catechisatie zolang althans geen belangrijker bezigheden hen opeisen. De ontvullende werkelijkheid is hierbij, dat zij van de Heiland minder horen uit de mond van vader en moeder dan van de anderen die "over hen gesteld" zijn. Vele ouders praten nooit eens met hun opgroeiende jongens en meisjes. Ze klagen wel dat de kinderen zo gesloten zijn, maar vergeten dat die "geslotenheid" bij hen zelf is begonnen. Men moet ze niet dwingen, zegt een vader, om geloofsbelijdenis te doen; daar moeten ze uit zichzelf toe komen. De waarheid is, dat er niet alleen niet gedwongen, maar in 't geheel niet van gerept wordt. Zodat er aan de reverentie voor de kinderen, wier zielen God aan onze zorgen heeft toevertrouwd, en die voor onze verantwoordelijkheid liggen, nog wel een en ander ontbreekt. En met die eerbied is het in de kerk ook al niet beter gesteld. Niet, dat er in de kerk niet voldoende gepreekt wordt. Er wordt veel en zwaar gepreekt, maar alleen veel te weinig voor kinderen. Er wordt vaak gepreekt alsof er geen kinderen in de kerk zijn. Ze worden genegeerd. Ze mogen er bijzitten en allerlei dingen aanhoren, die tot en voor grote mensen gezegd worden, en krijgen dan nog straf als ze niet geluisterd hebben naar wat tot hen niet eens werd gezegd.

Het priesterlijk ambt.

a. Het offer.

Op het profetisch ambt volgt het priesterlijk ambt. Dit houdt in, naar de omschrijving, die de Catechismus er van geeft: dat ik mijzelf tot een levend (lankoffer Hem opoffere. Dit is keurig gezegd, omdat hieruit blijkt, dat we met ons priesterambt niet klaar zijn als we iets van ons bezit geofferd hebben voor de armen en voor het koninkrijk Gods, maar dat we *Onszelf* te offeren hebben. De Nieuw-Testamentische priester legt zichzelf op het altaar en is dus priester en offer tegelijk.

Natuurlijk sluit dit het offer der gaven niet uit, want dat vloeit er rechtstreeks uit voort. Wat dit laatste betreft, heerst er helaas nog veel misverstand en ontbreekt eveneens nog het

priesterlijk ambtsbesef.

Als priesters des Allerhoogsten Gods hebben de gelovigen niets anders te doen in hun offerande, dan te dienen en te gehoorzamen en is alle zelfbepaling omtrent de keus en de grootte van het offer contrabande.

Dat hebben *wij* niet uit te maken, evenmin als een priester onder het Oude Testament zelf kon uitmaken welke offers hij brengen zou, evenmin als een staatsburger zelf kan uitmaken of en hoeveel belasting hij betalen zal; evenmin als een rentmeester zelf kan bepalen hoe hij de goederen van zijn "heer" beheren zal; evenmin als dominees, ouderlingen en diakenen zelf kunnen uitmaken hoe het Woord bediend, de kerk geregeerd en de armen verzorgd moeten worden. Dat wordt voor hen uitgemaakt. Het is belachelijk en verwaten te menen, dat wij de offerdienst des Heren zouden uitmaken, alsof de soldaten in het leger de dienst regelen! Dan is het geen dienst meer, maar *heerschappij* voeren. De offerdienst is ook *dienst* en daar past niet anders dan strikte gehoorzaamheid.

En een ieder die hierin wat vrijbuiten wil, vergeet dat hij priester-ambtsdrager is en verwaarloost op schandelijke wijze zijn ambt.

Het behoeft geen betoog, dat deze dienst een liefdedienst is, waarbij het met de dienst der barmhartigheid nog weer anders staat dan met de offerdienst voor de kerk des Heren.

Wat dit laatste betreft, spreken we dan gewoonlijk van "vrijwillige bijdragen". Er zijn er die het "vrijwillig" in deze term ongeveer aldus uitleggen, dat men het doen kan, maar ook nalaten en dat dit geheel aan ieders believen staat. Het is immers vrijwillig! Door deze redenering wordt de "vrijwilligheid" tot "willekeur" gedegradeerd; de christelijke vrijheid tot onchristelijke losbandigheid verlaagd.

We zullen daarom goed doen wèl in te zien, dat dit "vrijwillig" alleen betekent, dat de gaven met een vrijwillig of gewillig hart en met een blijmoedig-milde hand moeten worden gegeven. Het mag u niet afgedwongen worden, want elk met-een-zucht-gegeven-offer heeft z'n waarde verloren, al was dat offer nog zo groot! Dat maakt de zaak dus niet gemakkelijker maar moeilijker. God wil niet alleen dat we offeren. Anders is ons geld met ons ten verderve!

In elk geval sluit de vrijwilligheid de verplichting niet uit. We mogen en we moeten. De offeraar in Gods koninkrijk is vrije en onderdaan tegelijk; knecht en kind.

Deze verplichting ligt zeer voor de hand.

Als krachtens het ambt der gelovigen de kerk geïnstitueerd, is de ambten zijn ingesteld enz., dan ligt toch niets meer voor de hand, dan dat diezelfde gelovigen de verplichtingen die daaruit voortvloeien, en die ze gezamenlijk op zich genomen hebben, nu ook nakomen, en gemeenschappelijk alle lasten dragen. *Elke* verplichting, ook die vrijwillig is aangegaan, moet nagekomen worden. Ge hebt uw huwelijk vrijwillig aangegaan, maar niemand zal toch wel zo dwaas zijn om te menen, dat hij nu geen huwelijks*plichten* heeft. Degenen die hun priesterlijk ambt op dit punt verwaarlozen, zijn de parasieten der kerkelijke samenleving. Vond hun voorbeeld algemeen navolging, de kerkedienst zou niet onderhouden kunnen worden en de kerk zou de hongerdood sterven. Dit is de gruwelijkste Sabbatschennis, want het Sabbatsgebod eist — zelfs eerstelijk — dat de kerkedienst onderhouden worde.

En het zal de beoefenaars van de zondagssport, die op hùn manier de dag des Heren ontheiligen, allicht verdragelijker zijn in de dag des oordeels dan hunlieden.

b. De voorbede.

Het is in zekere zin jammer, dat de Catechismus over wat behalve het offer nog meer tot het

priesterlijk ambt der gelovigen behoort, het stilzwijgen bewaart. Ik bedoel: de *voorbede* en de *zegen*.

Beide behoorden ook bij de taak van de Oud-Testamentische priester.

In de voorbede was hij de mond van het volk tot God, en in de zegen, de mond van God tot het volk. Christus heeft als onze grote Hogepriester ook beide vervuld en vervult ze nóg. Hij was op aarde Voorbidder en is in de hemel onze Voorspreker; Hij is het ook, Die vanuit de hemel ons zegent door Zijn hemelse gaven over ons uit te gieten. Indien wij dus in alles "Zijner zalving deelachtig zijn" en Hij ons volledig in het ambt herstelt, dan behoort bij het offer de priesterlijke voorbede en de priesterlijke zegen. Dit is ook door Christus en de apostelen duidelijk geleerd.

Want wat die "zegen" betreft, het woord tot Abraham gesproken: "Wees een zegen", heeft nog niets van zijn kracht verloren. En als Christus Zijn Kerk het zout der aarde en het licht der wereld noemt, dan ligt het zegenend karakter daarin duidelijk uitgesproken. En niet anders is het met de voorbede. Herhaaldelijk wekken de apostelen er toe op, voor hen en voor elkander te bidden.

Trouwens, ook het meervoud "ons" in plaats van het enkelvoudige "ik" in het "Onze Vader" wijst in dezelfde richting. Ik heb niet alleen te bidden voor mijn brood en om vergeving van mijn schulden, maar ook priesterlijk anderen op het hart te dragen . . . "Ik vermaan u dan allereerst smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen te doen voor alle mensen" (1 Tim. 2:1). Helaas komt ook hierin gedurig gebrek aan ambtelijk besef uit.

De voorbede hoort stellig ook bij het ambt van de Dienaar des Woords als hij in de dienst der gebeden voorgaat, maar is natuurlijk niet *uitsluitend* het werk van de dominee. De gebeden in de *kerk* vóór de kerk, de zending, de evangelisatie, de zieken, de eenzamen, de jeugd, de vervolgden, de Overheid en zoveel meer, behoren zich voort te zetten in de huizen en in de binnenkamers. Dit behoort evengoed tot het ambt aller gelovigen. Dit gaat dan nog wel als we te bidden hebben voor de onzen en die ons sympathiek zijn, maar de Schrift houdt ons met klem en kracht voor, ook te bidden voor die ons onsympathiek zijn, en zelfs voor degenen die ons geweld aandoen.

Het kan gerust gezegd, dat op dit punt een ambtsverwaarlozing op grote schaal geconstateerd moet worden. We praten wel over hen die ons misdeden, maar laten in de regel na voor hen te bidden.

Velen kunnen een breed verhaal opdissen over de wandaden van broeder A of de misdragingen van zuster B, maar op de vraag: hebt u voor hem of haar wel eens gebeden, zwijgen de klagers en sprekers

stil.

Zolang het wangedrag van anderen mij wèl stof tot gesprek met mensen, maar geen stof tot gesprek met God geeft, mij wel doet babbelen, maar niet doet bidden, zolang ben ik nog een puur werelds mens; want wereldgelijkvormigheid, zegt Paulus, zit 'm niet in uiterlijke dingen, maar daarin dat men niet beproeft, "wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene" (Rom. 12:2). Ik heb dan nog meer oog en oor voor mijn belangen dan voor het zieleheil van anderen; ik ben over hen niet priesterlijk bewogen, en verzuim mijn priesterlijk ambt in getrouwheid te vervullen.

Broeders, bidt voor elkander!

Het "Onze Vader" kent dan ook geen "ik"-toon, maar spreekt breed en wijd van "ons", en stempelt daarmee elk gebed dat die naam verdient tot priesterlijke voorbede. Daarvan gaat

een wijdende en verheffende invloed op de bidder zelf uit, zelfs al wordt geen zijner gebeden verhoord. Want wie priester geworden is in Gods tempel en de voorbede geleerd heeft, verteert zijn *concurrenten* niet door broodnijd, maar bidt dat z'n collega ook z'n dagelijks brood mag hebben; die weet geen chronique scandaleuse van z'n buurman, maar worstelt in het gebed om hem uit de macht van de Boze te rukken; die zint niet op middelen om zijn vijanden met gelijke munt te betalen, maar bidt voor degenen die hem geweld aandoen.

c. De zegen.

Deze voorbede is tevens een van de voornaamste middelen om een zegen te zijn voor anderen.

De kerk des Heren is een zegenende dauw, die neerdaalt op de dorre en dorstige wereld, en tegelijk het *zout* der aarde, dat de bedervende machten

weert.

Men kan gerust zeggen, dat in de loop der historie de kerk deze zegenende invloed gehad heeft, en de "wereld" heeft meer aan het veel gesmade en verguisde "christendom" te danken, dan zij zichzelf bekennen wil. De wereld haat de kerk, maar heeft desondanks de kerk nodig, gelijk zij Christus nodig heeft. Het geeft echter niet veel, deze gezegende invloed van het christendom in 't algemeen te erkennen zonder er zelf persoonlijk part of deel aan te hebben. De roeping, een zegen voor anderen te verspreiden, is ook een persoonlijke roeping, en behoort tot het priesterlijk ambt aller gelovigen. Zijner zalving deelachtig te zijn, betekent ook, aan Zijn zegenend werk deel te nemen. Zoals Christus de broden, die Hij vermenigvuldigde, gaf aan de discipelen, die ze op hun beurt weer moesten doorgeven aan de scharen, zo behoren wij nog steeds, wat we met de ene hand van Christus ontvangen hebben, met de andere door te geven aan anderen. Het: geef *gij* hun te eten, klinkt nog als een dagelijks bevel. Stoffelijk maar ook geestelijk. Geef *gij* hun te eten, ook van het Brood des levens.

Zit niet in de gevulde voorraadschuren der kerk volop te eten, zonder u om de wereld te bekommeren, die vergaat van honger. Weest geen geestelijke hamsteraars, die eigen provisiekasten opvullen, en zelfs geen kruimkens laten vallen voor de hondekens. Wéés een zegen, en begeer zeer te zegenen! Het jammerlijke verschijnsel kan zich voordoen, dat die een zegen moeten zijn, tot een verzoeking en zelfs tot een vloek worden voor hun omgeving, en dat belijdende christenen door hun levensgedrag het evangelie meer in de weg staan, dan het helpen verbreiden. Men wil dan met de kerk, waartoe zulke "christenen" behoren, niets te maken hebben, hetgeen hun onbekeerlikiheid niet verontschuldigt, maar hun die deze "ergernis" gaven, des te zwaarder oordeel doet ontvangen.

Wij hebben tegenwoordig nogal eens iets op de "ambtsdragers" aan te merken en er zal op hen ook wel veel aan te merken *zijn*. Maar er is óók reden om ons eigen "ambt der gelovigen" eens onder handen te nemen en te plaatsen onder het felle zoeklicht van Gods Woord. Wanneer we dan zien, hoe het met onze ambtsbediening staat, niet het minst wat betreft het nu besproken priesterlijk werk van offer, voorbede en zegen, zullen we wel niet haastig de eerste steen op de kerkelijke "ambtsdragers" werpen, maar stilletjes heengaan, beginnende bij de oudsten.

Het koninklijk ambt.

We willen thans in de laatste plaats stilstaan bij ons koninklijk ambt.

Ook hier is het weer niet mogelijk, en ligt het ook niet in de bedoeling, heel het terrein te overzien, waarover de christen-koning zijn scepter heeft te zwaaien. We bepalen ons tot

enkele opmerkingen.

Wanneer we daarbij weer de Catechismus tot uitgangspunt nemen, bemerken we, dat daar iets wordt gezegd van de uitoefening van het koninklijk ambt zowel *hier* als *hiernamaals*.

Wat het "hier" betreft, heet het, "dat wij met een vrije en goede conscientie in *dit* leven tegen de zonde en de duivel strijden moeten".

En *na* dit leven blijft over: "en hiernamaals met Hem over alle schepselen regeren."

We kunnen het "hiernamaals" voorshands laten rusten, om ons thans te bepalen tot *dit* leven, waar we midden in staan, en waar we het allereerst mee te maken hebben.

Alleen, één opmerking mag niet achterwege blijven.

Men bemerkt, dat de Catechismus aan de gelovige krachtens zijn ambt ook *regeermacht* toekent. Dit is volkomen juist, want bij elke koning behoort ook regeermacht. Dit is een integrerend bestanddeel van zijn ambt.

Dat echter de Catechismus deze regeermacht der gelovigen uitsluitend naar het "hiernamaals" verlegt, en de christen-koning in *dit* leven de taak laat om te strijden, is, ik zeg niet onjuist, maar min of meer onvolledig. Deze regeermacht wordt ook in *dit* leven uitgeoefend.

Die macht openbaart zich soms in de wereld, waar de gelovige op meer dan één terrein "exousia" is verleend, en zijn geloof de wereld overwint, maar komt ook tot uiting in het kerkelijk leven, omdat de kerkelijke tucht niet buiten de gelovigen om dooide kerkelijke ambtsdragers wordt uitgeoefend, want volgens Zondag 30 is de christelijke *kerk* in haar geheel schuldig de sleutelen des hemelrijks te hanteren; de ganse gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor het heilig houden van het Verbond Gods, en zodra hier verslapping of gebrek aan waakzaamheid openbaar wordt, zal de toorn Gods niet over de kerkeraad, maar over de ganse gemeente worden, verwekt.

We komen daarop, alsmede op de *onderlinge censuur*, nader terug.

Gemaakt tot koningen.

Het koninklijk ambt der gelovigen is echter van wijder strekking.

Als de Heilige Schrift zegt, dat wij Gode gemaakt zijn tot *koningen*, en een koninklijk priesterdom vormen in deze wereld, legt dat ons de dure verplichting op, om ons te allen tijde en onder alle omstandigheden koninklijk te gedragen.

Koninklijk in het houden van het eens gegeven woord. Koninklijk in het verlenen van gratie, d. i. het vergeven onzer schuldenaren. Koninklijk in de wijze, waarop wij verliezen, en teleurstellingen weten te dragen... De mokkende Achab is stellig geen koninklijke figuur!

Kortom, we hebben ons steeds te herinneren, dat we koningen zijn, dat onze adeldom verplicht, en dat we ons te wachten hebben voor alles wat beneden onze koninklijke waardigheid zou zijn.

Er ligt op ieder christen, ook al is hij een eenvoudig fabrieksarbeider, en op iedere christin, ook al is zij een simpel dienstmeisje, iets van majesteit. Er gaat, onbewust en onbedoeld, een verheffende invloed van hen uit. Zij *beheersen* altijd de situatie, evenals Paulus in die gruwelijke stormnacht op de Middellandse Zee eenvoudig de schipper en de stuurman opzij schoof, en zelf het commando overnam krachtens zijn koninklijk ambt van gelovige. Hierin komt onze koninklijke regeermacht in dit leven uit, en wie met de kinderen dezer wereld in de stormen van het leven aanstonds het hoofd verliest en zich door de moeilijkheden laat overrompelen in plaats van ze te beheersen, heeft z'n koningskroon verbeurd.

Het is echter ook in de strijd des geloofs, d.i. Hier de onophoudelijke actie om Gods ordinantiën op elk levensterrein tot geldigheid te brengen, dat het koninklijk ambt tot ontplooiing behoort te komen. Het "met Hem over *alle* schepselen te regeren", d.i. het volledig herstel van de koningsheerschappij, waarbij heel de schepping aan de mens onderworpen is, en de mens diene, opdat de mens daarmee zijn God diene, toeft nog, en we zijn voorlopig nog in de periode van de strijd om tot deze volledige heerschappij te geraken.

Het kan helaas niet gezegd, dat wij ons altijd voldoende van die koninklijke roeping bewust zijn en dit ambt naar behoren uitoefenen. We heten wel "strijdende kerk", maar het lijkt soms bittere ironie de kerk zo te noemen. Niet alleen, omdat de strijd al te dikwijls gemeden wordt, maar ook omdat er veel "gestreden" wordt over dingen, die met de heilige oorlog tegen de duivel en de zonde niets te maken hebben, doch integendeel de duivel juist in de kaart spelen. Daar is niets koninklijks in, noch in die strijd, noch in de methoden, die er in gevolgd worden, en dit geharrewar wekt bij de buitenstaander slechts een meewarige glimlach. Wij hebben de goede strijd te strijden, maar een burgeroorlog, waarin een volk zichzelf verteert, kan kwalijk een goede strijd genoemd worden. Dit is altijd slecht.

De koninklijke strijd, die goed is, is in de eerste plaats de oorlog die we *onszelf* verklaren, het gevecht op leven en dood tegen ons zondig ik. Dit is de strijd naar binnen, en kost wel de meeste inspanning. En vervolgens de strijd naar buiten, de strijd tegen alle anti-christelijke en vooral tegen de z.g.n. "neutrale" machten. De bitterste vijandschap, die zich tegen Christus en Zijn kerk openbaart, is de "neutraliteit", die in pers en bond en school Christus niet uitscheldt, maar veel erger: doet alsof Hij niet bestaat. De felle haat-toon is boven dit negerend doodzwijgen te verkiezen.

Het spreekt wel vanzelf, dat ook deze strijd koninklijk moet worden gevoerd; ook in de politiek, in de pers en in het sociale leven moet de tegenstander gevoelen, dat hij met "koningen" te doen heeft, die niet strijden met "wereldse" wapenen van scheldwoorden, handigheden en geniepigheden, maar eerlijk en met open vizier.

Wie zal beweren, dat er van deze strijd naar binnen en naar buiten bijster veel terecht komt?

Men krijgt niet de indruk, dat velen in gestaag tweegevecht met zichzelf leven, en wat de strijd naar buiten betreft, hier wordt het getal der strijders gewoonlijk door dat der toeschouwers overtroffen. Een gereserveerde plaats op de tribune, vanwaar men de kampioenen kan toejuichen, schijnt aantrekkelijker dan de strijd in de baan, en die tribunes zitten heden ten dage tjokvol. Van die kritische kijkers weet iedereen te zeggen, hoe het al of niet moet, maar men bedenke, dat niet aan het toeziend publiek, maar aan de lopers de prijs toevalt.

We spraken er vroeger reeds over, dat ook de regeermacht in de kerk behoort bij het ambt der gelovigen. De Christelijke *kerk* is schuldig naar de ordening van Christus en zijn apostelen degenen, die zich in hun belijdenis en leven als ongelovige en goddeloze mensen aanstellen, door de sleutelen des hemelrijks uit te sluiten, totdat zij betering huns levens bewijzen. Wordt dit nagelaten, dan wordt de toorn Gods over de ganse gemeente verwekt; in gelijke zin heeft Christus in Mattheüs 18 bevolen dat, zo een broeder door persoonlijk vermaan en dat in het bijzijn van getuigen niet gewonnen kan worden, dit moet worden medegedeeld aan de *gemeente*.

Hetgeen natuurlijk niet zeggen wil, dat het op de straten van Jeruzalem moet worden uitgebazuind, maar: aan de gemeente, staande onder leiding der ambtsdragers of omgekeerd: "de ambtsdragers met de gemeente achter zich en met haar rekenend" (Grosheide), dus: degenen die daartoe van de gemeente verordineerd zijn. Het blijft dan dus de christelijke kerk die de regeermacht, in casu het tuchtrecht, uitoefent. De gelovigen oefenen die macht niet

allen gezamenlijk uit, want door Christus zijn daarvoor kerkelijke diensten ingesteld. Men herinnere zich hierbij de vergelijking met het lichaam en de organen, en de opmerking van Calvijn, dat de kerk geen republiek, maar een koninkrijk is.

Onderlinge censuur.

Het ambt der gelovigen komt met name in actie — behoort dit althans te doen — bij de tucht die aan de eigenlijke kerkelijke tucht vooraf gaat: de onderlinge censuur; het wat men noemt "handelen naar Mattheüs 18", d.i. het trachten te winnen van de broeder die "tegen u gezondigd heeft".

Dit is met name een koninklijke taak.

De koningen werden oudtijds de "herders der volken" genoemd, en een iegelijk die de zalving van Christus, de Koning-Herder, deelachtig is, zal dit herderlijk werk met blijdschap verrichten... Het past de gezalfde christen-koning niet om te zeggen: "Ben ik mijns broeders hoeder?"

Niettemin beheerst deze Kaïnsspreuk maar al te vaak de gang van zaken en komt in het nalaten van het opzicht hebben over elkander en tucht oefenen onder elkander een schrijnend tekort aan koninklijk ambtsbesef openbaar. Herderlijk werk behoort, zo oordeelt men, tot de plicht en bevoegdheid van de dominees en de ouderlingen.. . Zo wordt Mattheüs 18, ik zeg niet tot een "vergeten", maar wel tot een verwaarloosd hoofdstuk. Het draagt het herderlijk werk aan de gelovigen, allen en een iegelijk, op.

Het is merkwaardig te zien, hoe ons gereformeerde volk, dat terecht beducht is voor Schriftkritiek, soms met veel gemak hele hoofdstukken uit de Bijbel scheurt, en als niet voor hen beschreven beschouwt.

Als een broeder of zuster "gezondigd heeft" begrijpen we meestal niet, dat de kerkeraad daar niet eens naar omkijkt, en we vinden dat een ernstig geval van ambtsverwaarlozing. We begrijpen evenmin, dat we in de eerste plaats zelf een roeping te vervullen hebben in dit opzicht over, en het gebed voor elkander. Dit is een niet minder ernstige ambtsverwaarlozing, die wei op schade voor de kerkelijke samenleving en op de duur op verwoesting der gemeente moet uitlopen. Onze taak is niet, over de zonden en afdwalingen der broeders en zusters met elkaar te praten, en ook niet — in het gunstigste geval — de zaak eens ter kennis te brengen van 'n broeder-kerkeraadslid, en dan nog als 't zo eens te pas komt op huisbezoek, maar we hebben hen zelf met onze herderlijke zorgen te omringen.

De kerkelijke tucht is — uitzonderingen daargelaten — niet het begin, maar het eindpunt van een langdurig proces, een worsteling in gebed en "bestrafing" door de gelovige, die zich van zijn ambt bewust is. En dan nog niet eens eindpunt, omdat deze tucht ook weer bedoelt medicijn te wezen; het eindpunt is het behoud van de zondaar. Wij zijn bovendien elkanders leden; we stellen alles in het werk om b.v. ons oog te behouden, als er gevaar zou bestaan het te verliezen; om het verlies van een lid der gemeente schijnt menigeen zich weinig te bekommeren.

Natuurlijk behoort deze "bestrafing", dit opzicht hebben over elkander, niet schoolmeesterachtig en uit de hoogte te geschieden. Daar is in de eerste plaats geen enkele reden voor, zoals ieder wel weet die zichzelf enigmate kent, maar het werkt ook precies het tegenovergestelde uit van wat we bedoelen. Het vooropgezette doel is de broeder te "winnen" en dat gebeurt nooit zonder gebed, vooral het gebed om liefde en ootmoed. Alles behoort ook hier "koninklijk" te geschieden.

Het zou er in de gemeente stellig heel anders uitzien, als het ambt der gelovigen niet zozeer in

verachting ware, en wij voor Mattheüs 18 even diep wilden buigen als we dat zeggen te doen voor elk ander deel van de Heilige Schrift. Er zou bovendien heel wat minder rompslomp door de kerkeraad te verhakstukken zijn, en minder kostbare tijd verprutst behoeven te worden voor het beslechten van alle mogelijke en onmogelijke "kwesties".

Kerkeraad en gemeente zouden meer de handen vrij krijgen om gemeenschappelijk het koninkrijk Gods naar binnen en naar buiten tot ontplooiing te brengen.

Onze rijkdom.

Indien wij Gode gemaakt zijn tot koningen, bezitten wij niet alleen grote verantwoordelijkheid, maar ook grote rijkdom. Geen geldelijke, maar geestelijke rijkdom. Het gaat met die geestelijke rijkdom evenzo als met stoffelijke rijkdom, namelijk dat we niet bij diverse gelegenheden zeggen, dat we toch zo rijk zijn, maar dat we dit tonen. Wie werkelijk rijk is, gaat dit niet uitbazuinen, maar laat dit merken aan de levensstaat die hij voert: doet hij dit niet, dan is hij 'n pocher of 'n gierigaard, een van tweeën.

Op dezelfde wijze zullen wij ook vriend en vijand verbaasd doen staan over de levensstaat, die wij voeren kunnen; zodat men zegt: "Wat kunnen die mensen toch veel doen." Ik bedoel niet alleen kerken bouwen en onze armen onderhouden en andere dingen tot stand brengen, maar ook en vooral te leven uit ons koninklijk ambts- en overwinningsbesef, dat dit de overwinning is die de *wereld* overwint, namelijk ons geloof. Dit zal moeten gebeuren, zullen we niet het verwijt op ons laden, van pochers te zijn die toch niet zo rijk zijn als ze zichzelf en anderen willen doen geloven.

Zomin als een rijke gaat lenen van een arme sloeber, gaan dan natuurlijk de onderdanen van het koninkrijk Gods, die even zovele koningen zijn, lenen van de "arme wereld". Die arme wereld kan noch mag bouwstoffen leveren om onze conversatie te doen vlotten of onze feesten te doen "slagen"; evenmin hebben we aan de wereld wapenen en strijdmethoden te ontlennen — daar zijn we zelf te rijk en te koninklijk voor! Geschiedt dit wel, dan is de wereld met vliegende vaandels ons koninkrijk binnengevallen — dit is óók wereldgelijkvormigheid!

Tenslotte: Reeds indien iemand te dringender ging bidden dat een iegelijk zijn ambt (het ambt aller gelovigen) even getrouw en gewillig bediene als de engelen in de hemel doen, zou het schrijven hierover niet vergeefs geweest zijn.